

**Силабус навчальної дисципліни
«УКРАЇНОЗНАВСТВО»**

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність: 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)

Освітньо-професійна програма: «Середня освіта (Українська мова і література. Мова і література (польська))

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Курс: 3

Семестр: 6

Факультет	філології та журналістики
Кафедра	української літератури, українознавства та методик їх навчання
Викладач(-і)	ППБ: Гончарук Валентина Анатоліївна Посада: доцент кафедри української літератури, українознавства та методик їх навчання E-mail (корпоративна електронна адреса): v.a.honcharuk@udpu.edu.ua
Лінк на освітній контент дисципліни	https://moodle.udpu.edu.ua/course/view.php?id=2971
Статус дисципліни	Навчальна дисципліна вибіркового компонента
Загальний обсяг дисципліни: кредити ЄКТС / години	Денна форма: 4 кредити ЄКТС / 120 годин Заочна форма: 4 кредити ЄКТС / 120 годин
Обсяг дисципліни (години) та види занять	Денна форма: лекції (28 год.), практичні (32 год.), самостійна робота (60 год.) Заочна форма: лекції (6 год.), практичні (6 год.), самостійна робота (108 год.)
Політика дисципліни	Академічна доброчесність. Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Кодексом академічної доброчесності Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Відвідування занять. Відвідування занять є важливою складовою освітнього процесу. Очікується, що здобувачі вищої освіти відвідають всі лекції і практичні заняття курсу. Пропуски практичних занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття упродовж двох тижнів з дня пропуску його. Креативна ініціатива здобувача вищої освіти. Здобувачі вищої освіти мають можливість за власною ініціативою підготувати доповіді до визначених робочою програмою тем практичних занять на основі пошуку та огляду наукових публікацій за заданою проблематикою дисципліни, поглибленому опрацюванні окремих лекційних тем або питань; при виконанні ІНДЗ самостійно вибирають його тему та творчо підходять до його вирішення.
Що будемо вивчати?	Етно- та націогенез, мову, символіку, характер, психологічні особливості українців; специфіку їхньої традиційної духовної та матеріальної культури.
Чому це треба вивчати?	Курс спрямований на формування в майбутніх учителів української мови і літератури, польської мови і зарубіжної літератури професійних компетентностей, когнітивних знань і практичних умінь, майстерності та інноваційності, здатності розв'язувати складні завдання у сфері організації та провадження освітньої діяльності в закладах загальної середньої освіти; зокрема: ознайомлювати студентів з етногенетичними процесами на території України, історичним досвідом її націе- та державотворення, етнографічним районуванням і етнічним складом, ментальністю, характером, антропологічними особливостями, своєрідними рисами традиційної народної культури, з семіотичним змістом народного мистецтва українців.
Яких результатів можна досягнути?	Володіти власною державницькою позицією, особистою культурою, ерудицією, повагою й любов'ю до української культури та історії, сприяти вихованню національно свідомих громадян України. Бути обізнаним з елементами теоретичного й експериментального (пробного) дослідження у професійній сфері та методами їхньої реалізації. Уміти працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), знаходити, обробляти, систематизувати й

	застосовувати в освітній діяльності сучасну наукову інформацію, бібліографію, комп'ютерні технології; дотримуватися академічної доброчесності. Усвідомлювати культуру як форму людського існування, розуміти різноманіття та мультикультурність світу; дотримуватися у своїй діяльності принципів толерантності, діалогу і співробітництва; розв'язувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми на основі сформованих ціннісних орієнтирів. Орієнтуватися в етногенетичних процесах на території України, визначати специфіку національного характеру та ментальності, своєрідність етнокультурних ознак українців; аналізувати фольклорні твори та розкривати їхню символіку, усвідомлювати відповідальність за збереження фольклорної пам'яті. Вміти розкривати специфіку традиційно-побутового життя, матеріальної і духовної культури українців; розрізняти види народного декоративно-прикладного мистецтва українців, «дешифрувати» його знакову систему.
Як можна використати набуті знання та уміння?	Здатність діяти як відповідальний громадянин та брати участь у суспільному житті на різних рівнях (громадянська компетентність). Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність). Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, опанування медіаграмотністю. Здатність виконувати власне дослідження (проект), узагальнювати й оприлюднювати результати діяльності з розроблення актуальної проблеми (у фахових виданнях, виступах тощо); застосовувати елементи теоретичного й експериментального дослідження в професійній діяльності.
Зміст дисципліни	Українознавство як наука і навчальна дисципліна: предмет, мета і завдання, структура. Історія українознавчої науки. Український етнос у часі та просторі: походження, розселення. Націогенез українців. Етнографічні та антропологічні особливості українців. Етнічний склад України. Українська діаспора. Феномен України. Національний характер і ментальність українців. Українська національна мова. Світоглядні уявлення та вірування, релігія, народні знання українців. Календарна обрядовість українців: зміст, ритуально-міфологічна основа. Сім'я і сімейна обрядовість українців. Народна музична культура українців. Громада і громадський побут, господарська діяльність українців. Народні ремесла та промисли, види декоративно-прикладного мистецтва українців. Семіотичний зміст народного мистецтва. Традиційне народне вбрання українців і його символіка. Сільські поселення та селянський двір, народна архітектура українців. Символіка народного житла. Українська народна кулінарія.
Обов'язкові завдання	Опанування знаннями про етно- та націогенез українців, про їхню мову, символіку, психологічні особливості; усвідомлення специфіки традиційної духовної та матеріальної культури етнографічних груп українського народу; осмислення етнічних архетипів у змісті знакової системи українського народного мистецтва; вироблення умінь і навичок українознавчої пошуково-дослідницької й експедиційної роботи; виховання громадянських якостей і патріотизму.
Міждисциплінарні зв'язки	Україна: історія, культура, ментальність; український і польський фольклор; громадянське суспільство.
Інформаційне забезпечення (з репозитарію, фонду бібліотеки УДПУ та ін.)	1. Українознавство: навч.-метод. посіб. / Валентина Гончарук; Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, Ф-т укр. філології, Наук.-досл. лабораторія «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школі» [та ін.]. Умань: «Візаві», 2021. 122 с.

	2. Терешко І., Йовенко Л. Українознавство: регіональний аспект / Навчально-методичний посібник. Умань: Візаві, 2023. 248 с. 3. Гончарук В. А. Українознавство: посібник-хрестоматія (до розділу «Народна символіка українців»). Умань : Візаві, 2018. 166 с. 4. Осіпенко Н. С., Гончарук В. А. Фольклорна спадщина села Пугачівка Уманського району Черкаської області: навчальний посібник. Умань: АЛМІ, 2019. 132 с. 5. Гончарук В. А., Осіпенко Н. С. Фольклорна спадщина села Углуватка Христинівського району Черкаської області: навчальний посібник. Умань: ВПЦ «Візаві», 2020. 122 с.
Поточний контроль	Виконання практичних завдань і модульних контрольних робіт, ІНДЗ.
Підсумковий контроль	Денна форма: залік Заочна форма: залік

Розробник

Валентина ГОНЧАРУК